

תורה אור • פרשת יתרו • מאמר 10

וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת...

”וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים”

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/torah-ohr/yisro/10](https://likuteitorah.com/he/torah-ohr/yisro/10)

1 וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר וגו'. להבין למה היה קול השופר במ"ת [במתן תורה]. וכי לכלי שיר היו צריכין.

"וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר וגו'". [יש להבין] מדוע נשמע קול שופר בעת מתן תורה. וכי היו זקוקים לכלי נגינה?

ועוד וכי אין כלי זמר משובח ממנו. הענין הנה קול השופר הוא קול פשוט ומטיל אימה שהוא קול חרדה וכמ"ש אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו.

ועוד: וכי אין כלי נגינה נאה ממנו? והענין הוא שקול השופר הוא קול פשוט, והוא מטיל אימה, שכן זהו קול של חרדה, כמו שכתוב: "אם יתקע שופר בעיר, והעם לא יחרדו?"

2 וכן במתן תורה כתיב ויהי קולות וברקים וגו' וקול שופר חזק מאד ויחרד וגו'. אך על כל זה נק' שופר על שם שפרו מעשיכם שהוא הממשיך תענוג שבו

כך גם במתן תורה נאמר: "ויהי קולות וברקים וגו'", "וקול שופר חזק מאד ויחרד וגו'". ואף על פי כן, הוא נקרא שופר על שם "שפרו מעשיכם", שכן הוא הממשיך את התענוג שבו,

ועל ידו נמשך למטה להיות התהוות תענוג כי הוא מבחי' מקור התענוגים והמשכה זו היתה צריכה להיות במתן תורה מבחינת כי עמך מקור חיים מקור התענוגים:

ובאמצעותו נמשך התענוג למטה, עד שהוא מתהווה; שכן השופר הוא מבחינת מקור התענוגים. המשכה זו הייתה צריכה להתרחש במתן תורה מבחינת "כי עמך מקור חיים" — מקור התענוגים.

3 וביאור ענין זה כי הנה צריך להבין ענין מתן תורה שהרי גם קודם מתן תורה היו צדיקים ונביאים.

ביאור הענין הוא שעלינו להבין מה חידשה נתינת התורה, שהרי גם לפני נתינת התורה היו צדיקים ונביאים,

כמו אדם הראשון חנוך מתושלח כו'. ואברהם קיים כל התורה גם עד שלא ניתנה. כמ"ש וישמר משמרתו רק שהיה זה ברוחניות כו'.

כמו אדם הראשון, חנוך, מתושלח וכו'. ואברהם קיים את כל התורה עוד לפני שניתנה, כמו שכתוב: "וישמור משמרתו"; אלא שקיום זה היה ברוחניות וכו'.

ואיזו שינוי היה בנתינת התורה בגשמיות. אך הנה מעלת אברהם היתה הלוך ונסוע הנגבה שנעשה בחיי מרכבה לבחיי נגבה.

אם כן, איזה שינוי התחולל כשניתנה התורה בגשמיות? אך מעלתו של אברהם הייתה בכך שהיה "הולך ונסוע הנגבה": הוא נעשה בחינת מרכבה לבחינת הנגבה.

ועד שנעשה מרכבה היה תמיד בבחי' הלוך ונסוע דהיינו בחינת רצוא ושוב (רק דגבי חיות המרכבה כתיב והחיות רצוא ושוב. ומדרגת אברהם היתה למעלה מהם נקרא בשם הלוך ונסוע)

עד שנעשה מרכבה, היה אברהם תמיד בבחינת "הולך ונסוע", כלומר בבחינת "רצוא ושוב". (אלא שעל חיות המרכבה נאמר "והחיות רצוא ושוב", ואילו מדרגתו של אברהם הייתה למעלה מהן, ולכן היא מכונה "הולך ונסוע").

ומהו ענין רצוא ושוב. הנה כתיב עושה שלום במרומיו. שיש אש ומים ואין המים מכבין את האש. ומה עניינו של "רצוא ושוב"? נאמר: "עושה שלום במרומיו" — יש שם אש ומים, והמים אינם מכבים את האש.

ולכאורה אינו מובן איך שייך לומר במרומיו אש ומים ומהו המים מכבין את האש עד שהוצרך לעשות שלום.

ולכאורה הדבר אינו מובן: כיצד אפשר לדבר על אש ומים "במרומיו"? ומה פירוש הדבר שהמים מכבים את האש, עד שהיה צורך לעשות שלום?

אך הענין דאש ומים הן הם בחינת רצוא ושוב וכוונת שיסוד האש בלב ששם הצמאון בחינת רצוא. אך העניין הוא שאש ומים הם עצמם בחינות של "רצוא" ו"שוב". כידוע, יסוד האש נמצא בלב, שבו נמצאת הצמאון — בחינת הרצוא.

4 וכמאמר אם רץ לבך לבך דייקא והיינו ע"י בינה לבא שישים אל לבו ויתבונן בגדולת א"ס ב"ה שכשמו כן הוא אין לו סוף ואין לו תכלית רק הודו על ארץ וגומר.

וכמאמר: "אם רץ לבך" — לבך דווקא. כלומר, באמצעות בינה, שהיא "הלב": הוא שם את הדברים על לבו ומתבונן בגדולתו של אין סוף, ברוך הוא, שהוא כשמו כן הוא — אין לו סוף ואין לו תכלית, ורק "הודו על הארץ" וגו'.

5 ומלכותך מלכות כל עולמים. שכל עולמים חיותם וקיומם והתהוותם מאין ליש הוא מבחי' מלכותו ית' "ומלכותך מלכות כל עולמים": שכן חיותם, קיומם והתהוותם של כל העולמות מאין ליש באים מבחינת מלכותו יתברך,

שהיא בחי' הארה בעלמא התפשטות לזולתו שאינו נוגע לעצמותו ומהותו כביכול כי הוא קדוש ומובדל מגדר עלמין לא בבחינת ממלא ולא בבחי' סובב.

שהיא הארה בלבד, התפשטות אל מה שאינו הוא, שאינה נוגעת לעצמותו ומהותו, כביכול; שכן הוא קדוש ונבדל מגדר העולמות, ואינו בבחינת ממלא כל עלמין ואף לא בבחינת סובב כל עלמין.

אשר ע"כ תכלה ותכסוף נפשו ליכלל וליבטל במציאו' [במציאות] באור א"ס ב"ה ממש לדבקה בו ממש.

על כן תכלה ותכסוף נפשו להיכלל ולהתבטל במציאות ממש באור אין סוף עצמו, ברוך הוא, ולדבוק בו ממש.

6 ולכן החיות רצוא ושוב כי בהיותם משיגים החיות הנמשך להם מקדושת א"ס ב"ה שאין לו סוף ותחלה כו'

לכן החיות הן בבחינת רצוא ושוב: כאשר הן משיגות את החיות הנמשכת אליהן מקדושת אין סוף ברוך הוא, שאין לו סוף וראשית וכו',

הרי הם בוערים כמראה הלפידים בבחי' רצוא כי היא מתהלכת בין החיות שהחיות הנמשך להם היא היא מתהלכת תמיד בבחי' רצוא

הן בוערות "כמראה הלפידים" בבחינת "רצוא", משום ש"היא מתהלכת בין החיות": החיות הנמשכת אליהן היא עצמה המתהלכת תמיד בבחינת "רצוא"

ג"כ להיות ואל אישת תשוקתך ליבטל וליכלל באור א"ס ב"ה ממש כשלהבת העולה מאיליה אך אח"כ הם בחינת שוב וכמאמר אם רץ לבך שוב לאחד.

וכן, כדי להיות בבחינת "ואל אישך תשוקתך": להתבטל ולהיכלל ממש באור אין סוף ברוך הוא, כשלהבת העולה מאליה. אך לאחר מכן הן בבחינת "שוב", וכמאמר: "אם רץ לבך, שוב לאחד".

ובחינת שוב הזה הוא מבחינת יסוד המים שבמוח בחי' חכמה כח מ"ה [מה] מה פשפשת מה ידעת כו'. וזהו שוב לאחד שהשוב הוא ג"כ מבחינת אחד.

ו"שוב" זה נובע מיסוד המים שבמוח, מבחינת חכמה, כוח מה: "מה פשפשת? מה ידעת?" וכו'. וזהו "שוב לאחד": גם ה"שוב" הוא מבחינת אחד.

7 והנה בבחי' שוב בבחי' ומדרגה זו אין המים שבמוח מרוין את הצמאון שמיסוד האש שבלב להיות מכבין את האש לגמרי ולהיות נופל עי"ז ממדרגת הצמאון והתשוקה שבלב.

והנה, במדרגת השוב הזאת, המים שבמוח אינם מכבים את הצמאון שמקורו ביסוד האש שבלב, ואינם משקיטים אותו עד כדי כיבוי האש לגמרי ונפילה ממדרגת הצמאון והכמיהה שבלב.

כי הנה יש בכח הלב להתגבר עוד בבחי' אש וצמאון ולהוסיף מדורת אש השלהבת עזה ביתר שאת וכמ"ש בס"י [בספר יצירה] אש ממים כו'. וכמה מיני אש. אש אוכלת ואש שותה.

שהרי בכוחו של הלב להתחזק עוד בבחינת אש וצמאון ולהוסיף על מדורת האש שלהבת עזה ביתר שאת, וכמו שכתוב בספר יצירה: "אש ממים" וכו'. ויש כמה מיני אש: אש אוכלת ואש שותה.

וכך היתה מעלת ומדת אברהם אבינו ע"ה [עליו השלום] הלך ונסוע תמיד בבחי' רצוא ושוב אש ומים אש למעלה ממים ומים למעלה מאש עד רום המעלות עד שנעשה מרכבה:

וכך הייתה מעלתו ומידתו של אברהם אבינו עליו השלום: "הלך ונסוע" תמיד, בבחינת רצוא ושוב, אש ומים — אש למעלה ממים ומים למעלה מאש — עד רום המעלות, עד שנעשה מרכבה.

8 אך הנה כל זה הוא במעלת ומדרגת רוחניות העולמות במעלת הצדיקים ההולכים לפני האלהים ומעלת מלאכי השרת.

אלא שכל זה שייך למעלה ולמדרגה של רוחניות העולמות: למעלת הצדיקים ההולכים לפני ה' ולמעלת מלאכי השרת.

אך לא כל אדם זוכה לזה שיערה עליו רוח ממרום לבא לבחי' ומדרגה זו להיות

אלא שלא כל אדם זוכה לכך ש"רוח ממרום" תישפך עליו, כדי להגיע לבחינה ולמדרגה זו ולהיות

תמיד בבחי' הלך ונסוע לזה ניתנה התורה הן הם המצות גשמיים בעשיה גשמיית שבהן ועל ידם יוכל כל אדם גי' להיות בבחי' הלך ונסוע.

תמיד בבחינת "הלך ונסוע". לשם כך ניתנה התורה, כלומר המצות הגשמיות שבעשייה גשמית, שבהן ועל ידן יכול גם כל אדם להיות בבחינת "הלך ונסוע".

9 והענין כי הנה בעשיה גשמית של התורה יש ג"כ בחי' אש ומים. כי הנה התורה היא מים שיורדת ממקום גבוה למקום נמוך. ונקרא אל תאמרו מים מים ב"פ [ב' פעמים] מים.

ההסבר הוא שגם בקיום התורה בפועל הגשמי יש בחינה של אש ומים. התורה היא מים, היורדים ממקום גבוה למקום נמוך. ועל כך נאמר: ["מים, כמו בפסוק] "אל תאמרו מים מים" — המילה "מים" נאמרת פעמיים.

מים העליונים בחי' ים החכמה ויו"ד עלאה שהיא למעלה מבחי' גילוי התורה עצמה דאורייתא מחכמה נפקת שגילוייה הוא מחכמה ולמטה וירדה ממקום גבוה למקום נמוך יו"ד תתאה.

המים העליונים הם בחינת ים החכמה והיו"ד העליונה, שלמעלה מגילוי התורה עצמה; שהרי "אורייתא מחכמה נפקת" — התורה יוצאת מן החכמה, כלומר, גילוייה הוא מן החכמה ולמטה. היא ירדה ממקום גבוה למקום נמוך, אל היו"ד התחתונה.

ומים תחתונים בסוף מעשה קיום המצות גשמיות בפועל ממש שהם בבחי' מלכותך מלכות כל עולמים. אבל על כל זה מלכותך כתיב (בכינוי ק').

המים התחתונים נמצאים בסוף, במעשה קיום המצוות הגשמיות בפועל ממש, השייכות לבחינת "מלכותך מלכות כל עולמים". ואף על פי כן, נאמר "מלכותך" — עם כינוי השייכות ק', "שלך",

ששרשם הוא מבחי' מים העליונים בחי' מלכותו של א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו כביכול רק שנמשך למטה להיות מלכות כל העולמים ומים התחתונים.

מפני ששורשן הוא מבחינת המים העליונים, מבחינת מלכותו של אין סוף ברוך הוא עצמו ובכבודו, כביכול; אלא שהיא נמשכת למטה ונעשית מלכות כל העולמים והמים התחתונים.

ודרך כלל רמ"ח מ"ע [מצות עשה] הם הן בחי' מים שהם חסדים לפי שבהם ועל ידם נמשך המשכת אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה למטה

ובדרך כלל, רמ"ח מצוות עשה הן בחינת מים, שהם חסדים, מפני שבהן ועל ידן נמשכת למטה המשכת אור אין סוף ברוך הוא,

כמאמר אשר קדשנו במצותיו שע"י המצות נמשך קדש העליון דהיינו בחי' קדוש ומובדל כו' להיות שורה ומתגלה למטה וכל המשכה היא בחי' חסד ומים כו'

כמאמר הברכה: "אשר קדשנו במצותיו". באמצעות המצוות נמשכת הקדושה העליונה, כלומר, בחינת "קדוש ומובדל" וכו', כדי שתשרה ותתגלה למטה; וכל המשכה היא בחינת חסד ומים וכו'.

אך יש בהם ג"כ בחי' אש גבורות וצמצומים להיות המצוה דוקא באופן זה ובענין זה שצוה עלינו, שמצותיו הוא בכך דוקא וכמו סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה

אולם יש בהן גם בחינת אש — גבורות וצמצומים: שהמצווה צריכה להיעשות דווקא באופן ובצורה שציווה עלינו, שכן ציוויו הוא דווקא כך. למשל, סוכה שגבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה,

וכן ציצית להיות החוטין שלמים וכיוצא בזה בכל המצות שפרטיהן ודקדוקיהן הן הם בחי' גבורות וצמצומים אלא שהם כלולים מחסדים ג"כ כו'.

וכן בציצית, שהחוטין צריכים להיות שלמים; וכך בכל המצוות, שפרטיהן ודקדוקיהן הם עצמם בחינת גבורות וצמצומים, אלא שהם כלולים גם בחסדים וכו'.

10 והרי נמצא שיש בתורה ג"כ בחי' אש ומים בעשיה גשמית ג"כ וע"י אתערותא דלתתא אתערותא

דלעילא להיות ג"כ הלוך ונסוע וכח זה להיות נמשך אתערותא

נמצא אפוא שגם בתורה יש בחינה של אש ומים, גם בעשייה גשמית; ובאמצעות אתערותא דלתתא באה אתערותא דלעילא, כך שיש גם "הלוך ונסוע". וכוח זה, לעורר אתערותא

דלעילא על ידי אתערותא דלתתא ניתן לישראל במתן תורה שזהו ענין נתינת התורה שניתן להיות נקי שם מצוה על דברים גשמיים להיות בהן כח זה שעל ידם יומשך אורא"ס [אור אין סוף] ב"ה.

דלעילא באמצעות אתערותא דלתתא, ניתן לישראל במתן תורה. זהו עניינה של נתינת התורה: ניתנה האפשרות לקרוא לדברים גשמיים בשם "מצווה", כדי שיהיה בהם כוח זה, שעל ידם יימשך אור אין סוף ברוך הוא.

אך להבין מאחר שגם ע"י בחי' התורה יבא ויגיע לבחי' הלוך ונסוע א"כ למה לא ניתנה התורה לאברהם שקיים כל התורה ברוחניותה ולמה לא ניתנה לו גם בגשמיותה:

אך צריך להבין: מאחר שגם באמצעות בחינת התורה האדם יבוא ויגיע לבחינת "הלוך ונסוע", מדוע לא ניתנה התורה לאברהם, שקיים את התורה כולה ברוחניותה? ומדוע לא ניתנה לו גם בגשמיותה?

11 ולהבין זה צריך להקדים באור הטעם שיש הכח הגדול הזה במצות להיות על ידם דוקא המשכת אור

א"ס ב"ה

כדי להבין זאת, יש להקדים ולהסביר מדוע יש למצוות כוח גדול כזה, שעל ידיהן דווקא נמשכת אור אין סוף, ברוך הוא;

והרי כל המצות נעשים מדומם צומח חי כגון קרבן מנחה סולת מצומח וקרבנות בהמה ותפלין של קלף מעור בהמה כו' שהיו תחת ממשלת קליפת נוגה.

והרי כל המצוות נעשות באמצעות דומם, צומח וחי: למשל, מנחת סולת, שמקורה בצומח [ממלכת הצומח]; קרבנות מן החי; ותפלין העשויות מקלף, מעור בהמה וכו' — שהיו תחת שלטונה של קליפת נוגה.

12 ואיך יהיו הקרבנות דוקא אשה ריח ניחוח לה' ריח היא העלאה ממטה למעלה. ניחוח לשון תרגום נחת דהיינו ירידה והמשכה מלמעלה למטה להוי"ה.

אם כן, כיצד דווקא הקרבנות הם "אשה ריח ניחוח לה'?" "ריח" הוא עלייה מלמטה למעלה. "ניחוח" הוא לשון תרגום של "נחת", כלומר ירידה והמשכה מלמעלה למטה, "להוי"ה".

פי' להיות גלוי הוי"ה והמשכת אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה בעלמא דאתגליא שע"י הקרבנות נמשך גלוי אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה למטה וכן ע"י מצות תפלין וציצית ממשיך אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה על נפשו.

כלומר, שתהיה התגלות של הוי' והמשכה של אור אין סוף ברוך הוא בעולם הגלוי (עלמא דאתגליא); באמצעות הקרבנות נמשכת למטה התגלות של אור אין סוף ברוך הוא. וכך גם באמצעות מצוות תפלין וציצית ממשיכים אור אין סוף ברוך הוא על נפשו.

אך הנה נודע שהחיות המלוכש בדומם צומח חי. שרשו הוא מבחי' לפני מלך מלך וגו'.

אך ידוע שהחיות המלוכשת בדומם, בצומח ובחי מקורה בבחינה של "לפני מלך מלך וגו'".

13 וכמ"ש אחר וקדם צרתני. אחר למעשה בראשית שמאמר נעשה אדם הוא מאמר אחרון שבכל המאמרות.

כמו שכתוב: "מאחור ומלפנים יצרת אותי": "מאחור" — במעשה בראשית, שכן המאמר "נעשה אדם" הוא האחרון מכל המאמרות;

שמאמר תוצא הארץ וגו' ונפש חיה וגו' קדמו לו. ולכך המאכל מחיה את האדם הגם דהיינו מוצא פי הוי"ה שבמאכל.

שהמאמר "תוצא הארץ" וכו', ו"נפש חיה" וכו', קדמו לו. ולכן המאכל מחיה את האדם, אף שזהו [באמצעות] מוצא פי ה' שבמאכל,

14 וכמ"ש כי על כל מוצא פי הוי"ה יחיה האדם. מ"מ הרי גם באדם יש מוצא פי הוי"ה ולמה לא יחיה על מוצא פי הוי"ה שבעצמו

כפי שנאמר: "כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם". ואף על פי כן, גם באדם יש מוצא פי ה' [בתוכו]; מדוע, אם כן, הוא אינו חי ממוצא פי ה' שבתוכו?

אלא דהיינו משום שמוצא פי הוי"ה שבמאכל גבוה ממוצא פי הוי"ה שבאדם כו' כמ"ש במ"א. אך על כל זה הרי המאכל נפל למטה בשבירת הכלים וירד תחת ממשלת נוגה.

אלא הטעם הוא שמוצא פי ה' שבמזון גבוה ממוצא פי ה' שבאדם, וכו', כפי שמוסבר במקום אחר. ואף על פי כן, המזון נפל למטה בשבירת הכלים וירד תחת שלטונה של נוגה.

15 ולכך נתגשם מאד ומגשם את האדם האוכלו שמוריד את נפשו להמשיך אחר גשמיות העולם ואפי" [ואפילו] הצדיק שאוכל לשובע נפשו כו' כמ"ש באור ענין זה במ"א מ"מ יותר היה יפה לו בלא המאכל.

לכן הוא נעשה גס מאוד, והוא מגשם את האדם שאוכל אותו, ומוריד את נפשו להימשך אחר הגשמיות של העולם. ואף הצדיק, שאוכל "לשובע נפשו" וכו', כפי שהוסבר עניין זה במקום אחר, מכל מקום מוטב היה לו בלי המאכל.

16 ולכך משה רבינו ע"ה [עליו השלום] לא אכל בהר כל ארבעים יום הגם שמעלתו גבוה מאד מ"מ מצד חומריות המאכל וגסותו לא אכל ואפי" [ואפילו] מן שנק' לחם

לכן משה רבנו עליו השלום לא אכל בהר במשך כל ארבעים הימים. אף שמדרגתו הייתה גבוהה מאוד, מכל מקום, מחמת החומריות והגסות של המאכל הוא לא אכל; ואפילו מן, שנקרא "לחם

אבירים" לחם שמלאכי השרת ניזונים הימנו לא אכל איש זה משה לפי שרצה לקבל את התורה שהיא למעלה ממדרגת המלאכים שהרי הם בקשו תנה הודך על השמים כו'.

אבירים", לחם שמלאכי השרת ניזונים ממנו, את הלחם הזה לא אכל "איש זה" — משה — מפני שרצה לקבל את התורה, שהיא למעלה ממדרגת המלאכים; שהרי הם ביקשו: "תנה הודך על השמים" וגו'.

17 ולכך לא ניתנה תורה עדיין בימי אברהם כי בימי אברהם עדיין לא נתברר ונזדכך חומריות העולם להיות המשכת אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה ע"י מעשה המצות גשמיות שנלקחו מתחת ממשלת קליפת נוגה.

לכן התורה לא ניתנה עדיין בימי אברהם: בימיו טרם נבררה ונתעדנה גשמיות העולם, כך שאור אין סוף ברוך הוא יוכל להימשך באמצעות קיום המצוות הגשמיות, שנלקחו מתחת שלטונה של קליפת נוגה.

ולא היו יכולין לקבל הארת א"ס ב"ה להיות נקי עליהם שם מצות עד אחר יציאת מצרים שמצרים הוא כור הברזל

הם לא יכלו לקבל את הארת אין סוף ברוך הוא, כך שייקרא עליהן השם "מצוות", עד לאחר יציאת מצרים. שכן מצרים היא "כור הברזל",

כמו מצרף לכסף וכור לזהב והיינו כדי להיות הגו סיגים מכסף שהכור הוא המפריד הסיגים דהיינו שלא יהיה תערובת פסולת בכסף וזהב.

כמו "מצרף לכסף וכור לזהב". כלומר, כדי "הגו סיגים מכסף": הכור הוא שמפריד את הסיגים, כך שלא תהיה תערובת של פסולת בכסף וזהב.

18 וכך הוא מצרים כור הברזל שזיכך את ישראל ע"י קושי השעבוד בחומר ובלבנים להיות נפרד הרע מן הטוב ויתפרדו כל פועלי און

כך גם מצרים, כור הברזל, זיככה את ישראל באמצעות קושי השעבוד "בחומר ובלבנים", כדי שהרע ייפרד מן הטוב ו"כל פועלי האון יתפורו",

שע"י שהרע עושה פעולות רעות הוא כלה ונאבד כמ"ש חצי אכלה וגו' חצי כלים כו'.

שכן כאשר הרע עושה מעשים רעים, הוא כלה ואובד, כפי שנאמר: "אכלה את חצי"י וגו' — "חצי כלים" וכו'.

19 וכמשל עלוקה שכאשר מוצצת דם האדם מיד מתה. וכאשר נזדככו ישראל נזדכך ג"כ העולם וגשמיותו וחומריותו כי כל העולם תלוי בישראל וכמ"ש גם את העולם נתן בלבם.

כמו במשל העלוקה, שמתה מיד לאחר שהיא מוצצת את דמו של אדם. וכאשר ישראל הזדככו, הזדכך גם העולם, על הגשמיות והחומריות שבו; שהרי העולם כולו תלוי בישראל, כמו שנאמר: "גם את העולם נתן בלבם".

ואזי נתבררו ג"כ מצות מעשיות להיות נקי בשם מצות שבהם וע"י תהיינה המשכת אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה גם באכילת קרבנות והקרבת מנחה סלת שמצומח הוא אשה ריח ניחוח לה'

ואז התבררו גם המצוות המעשיות, כך שיוכלו להיקרא "מצוות", ושכאמצעותן ועל ידן תימשך גם בהן אור אין סוף ברוך הוא: אפילו באכילת הקרבנות ובהקרבת מנחת סולת, שהיא מן הצומח, מתקיים "אשה ריח ניחוח לה".

(ואף שגם האבות הקריבו ג"כ קרבנות מ"מ לא הקריבו אלא עולות ולא זבחים הנאכלים ולא מנחות שמצומח).

(ואף שגם האבות הקריבו קרבנות, מכל מקום הם הקריבו רק עולות, ולא זבחים שנאכלים, ולא מנחות שמקורן מן הצומח).

ועם כל הנ"ל יובנו כמה קושיות המבוארים בספרים כגון למה נשא יעקב ב' אחיות ועמרם נשא דודתו. ועל פי כל האמור יובנו כמה קושיות שנידונו בספרים, כגון מדוע נשא יעקב שתי אחיות, ועמרם נשא את דודתו.

וכמו שהיה מצרים כור הברזל להיות ע"י זה מתן תורה כך גלות אדום הוא כור הברזל להיות ע"י ימות המשיח.

וכשם שמצרים הייתה כור הברזל, כדי שעל ידה תינתן התורה, כך גלות אדום היא כור הברזל, כדי שעל ידה יבואו ימות המשיח.

שהרי המצות אינן בטלות לימות המשיח לכולי עלמא והמצות יזדככו יותר בבחי' פנימיות וכמ"ש ומלאה הארץ דעה.

שהרי לדברי הכול המצוות לא יתבטלו בימות המשיח, והן יזדככו עוד, בבחינת פנימיות, כמו שנאמר: "ומלאה הארץ דעה".

וכן בפרט כל אדם היסורים שלו לזכך מצותיו אשר יעשה אותם האדם שיהיו מתוקנים להיות עולה ונכלל באור אין סוף ב"ה:

וכך גם בפרט אצל כל אדם: היסורים שלו נועדו לזכך את המצוות "אשר יעשה אותם האדם", כדי שיתקנו, יעלו וייכללו באור אין סוף ברוך הוא.

20 ונחזור לענייננו שנתנית התורה בבחי' אש ומים למטה שע"י זה יהיה הלוח ונסוע כנ"ל. אך איך יהיו שני הפכים אש ומים ואין המים מכבין כו'.

נחזור לענייננו: נתנית התורה היא בבחינת אש ומים למטה, ועל ידי כך יהיה "הולך ונוסע", כנוכח לעיל. אך כיצד יכולים להתקיים שני הפכים, אש ומים, בלי שהמים יכבו את האש וכי'?

ועל זה נאמר עושה שלום במרומיו שהשלום הוא כולל כי הפכים והוא המחבר שניהם לפי שהוא גדול משניהם והם בטלים ונכללים בו.

על כך נאמר: "עושה שלום במרומיו". השלום כולל שני הפכים, והוא המחבר ביניהם, מפני שהוא נעלה משניהם; הם בטלים ונכללים בו.

21 וזהו בחי' קול השופר כי שופר תוקעין אותו מפיו הקצר והקול יוצא ומתרחב ויוצא בסופו במקום הרחב. ועל זה נאמר מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה.

וזהו בחינת קול השופר: תוקעים בשופר מן הפתח הצר שלו, והקול יוצא ומתרחב, עד שהוא יוצא בקצהו, במקום הרחב. על כך נאמר: "מן המצר קראתי יה, ענני במרחב יה".

פי' מן המצר מקום צר שאינו מושג ולית מחשב' תפיסא ביה שהוא למעלה מכל ההשגות והוא ענין שופר שפרו מעשיכם ממשיך תענוג.

כלומר, "מן המצר" הוא מקום צר שאי אפשר להשיגו, מקום ש"לית מחשבה תפיסא ביה" — אין מחשבה תופסת בו — שכן הוא למעלה מכל השגה. זהו גם עניינו של השופר: "שפרו מעשיכם" — שפרו את מעשיכם; הוא ממשיך תענוג.

אבל בעצמו הוא קול פשוט מקור התענוגים כי עמך מקור חיים כתיב בחי' עמך בטל ונכלל באו"ס [באור אין סוף] ב"ה ממש ומשם קראתי יה יו"ד עלאה

אך בעצמו הוא קול פשוט, מקור התענוגים, ככתוב: "כי עמך מקור חיים" — בחינת "עמך", בטלה ונכללת ממש באור אין סוף ברוך הוא. ומשם "קראתי יה" — היו"ד העליונה,

בחי' חכמה והי' עלאה בינה היא רחובות הנהר הרחבת הדעת במה שמתבונן כו' (דהיינו שכבר יש בחי' השגה. משא"כ חכמה היא בחי' ברק כמ"ש במ"א).

בחינת חכמה; והה"א העליונה, בינה, היא "רחובות הנהר" — הרחבת הדעת במה שמתבונן בו וכו'. כלומר, כאן כבר יש בחינת השגה, בשונה מחכמה, שהיא בחינת ברק, כמבואר במקום אחר.

דהיינו שמשם התחלת התהוות חכמה ועדן ותורה להיות לעבדה ולשמרה ולעשות גן עדן וגלוי תענוג והשגת הנשמות ועי"ז ענני במרחב יה.

כלומר, משם מתחילות להתהוות חכמה, עדן ותורה, כדי "לעבדה ולשמרה", ולעשות את גן עדן, שבו מתגלים התענוג והשגת הנשמות. ועל ידי כך "ענני במרחב יה".

כי כמו שיש י"ה עלאין כך יש בחי' י"ה תתאין יו"ד בחי' בטול מים התחתונים חכמה תתאה יו"ד בראש ויו"ד בסוף והי' הוא בחי' אש וצמאון שכלב שכל זה נמשך מן המצר הוא קול השופר הנ"ל.

כשם שיש י"ה עלאין, כך יש בחינת י"ה תתאין: היו"ד היא בחינת ביטול, המים התחתונים, חכמה תתאה — יו"ד בראש ויו"ד בסוף; והה"א היא בחינת האש והצימאון שכלב. כל אלה נמשכים מן המצר, שהוא קול השופר שנוכר לעיל.

22 ודרך כלל הוא בחי' תפלה בלחש כי ק"ש [קריאת שמע] וברכותיה יוצר משרתים והאופנים ברעש גדול בוערת כמראה לפידים.

בדרך כלל, זו בחינת התפילה הנאמרת בלחש. שכן קריאת שמע וברכותיה — "יוצר משרתים" ו"והאופנים ברעש גדול" — מתארות אש בוערת "כמראה לפידים".

וע"ז נאמר ותחת הרקיע כנפיהם ישרות שכנפיהם נקי' עפיתם ברצוא ממטה למעלה ברשפי אש שלהבת ובווערות וכל זה הוא תחת הרקיע שהרקיע נטוי על ראשם כעין הקרח הנורא. בחי' קרח הוא בחי' בטול.

על כך נאמר: "ותחת הרקיע כנפיהם ישרות". "כנפיהם" הן מעופם ב"רצוא" מלמטה למעלה, ברשפי אש ולהבה בוערת; וכל זה נמצא תחת הרקיע, שהרקיע נטוי מעל ראשיהם "כעין הקרח הנורא". בחינת הקרח היא בחינת הביטול.

אבל כאשר ויהי קול מעל לרקיע אשר על ראשם הוא קול השופר שהוא למעלה מעלה גם מבחי' הרקיע והיא בעמדם בתפלה

אבל כאשר "ויהי קול מעל לרקיע אשר על ראשם" — זהו קול השופר, שהוא למעלה מעלה אפילו מבחינת הרקיע; והיינו "בעמדם" בתפילה,

ואזי תרפינה כנפיהם שבטל ונכלל גם בחי' הרצוא גם בחי' השוב ומיוחדים ביחוד גמור ואינו עולה לא בשם רצוא

אזי "תרפינה כנפיהם": גם בחינת ה"רצוא" וגם בחינת ה"שוב" בטלות ונכללות, ומתאחדות באחדות גמורה; ואין הדבר נקרא בשם "רצוא"

ולא בשם שוב ומשם ענני במרחב להיות גלוי הוי"ה גם בהתרחבות הלב וזהו או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי.

ולא בשם "שוב". ומשם "ענני במרחב", כדי שתהיה התגלות הוי"ה גם בהתרחבות הלב. וזהו "או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי";

שלום יעשה לי. שלום בפמליא של מעלה ושל מטה דהיינו שיהיה מעלה ומטה שוין וכמו שהיה במצר כך במרחב כנ"ל:

שלום יעשה לי": שלום בפמליה של מעלה ובפמליה של מטה; כלומר, שהמעלה והמטה יהיו שווים, וכשם שהיה במקום הצר כך יהיה במרחב, כנזכר לעיל.

23 וזהו וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר. קולות הם המשכות כמו קול הגשמי וזהו "וכל העם ראו את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר". "קולות" הם המשכות, כמו הקול הגשמי,

שהוא ענין המשכת ההבל מהלב להוציא בפה בדבור. וכך על דרך משל המשכת אור א"ס ב"ה מהעולם אל הגלוי נק' בשם קול.

שהוא ענין המשכת ההבל מן הלב, כדי להוציאו דרך הפה בדיבור. כך גם, בדרך משל, המשכת אור אין סוף ברוך הוא מן ההעלם אל הגלוי נקראת בשם קול.

24 וקולות לשון רבים כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] זוכה לתורה שניתנה בחמשה קולות הם ה' פעמים מים כמו שיש ה' פעמים אור כו'.

ו"קולות" הוא לשון רבים, כפי שאמרו חז"ל: "זוכה לתורה שניתנה בחמישה קולות". אלה הם חמש פעמים "מים", כשם שיש חמש פעמים "אור" וכו'.

ומים הם המשכות החסדים שיורדים ממקום גבוה למקום נמוך דהיינו גלוי המשכת אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה במעשה המצות. ואת הלפידים דהיינו בחי' אש בוערות כמראה הלפידים ברצוא ותשוקה ממטה למעלה.

"ומים" הם המשכת החסדים, היורדים ממקום גבוה למקום נמוך, כלומר גילוי המשכת אור אין סוף ברוך הוא בקיום המצוות. "ואת הלפידים" — כלומר בחינת אש בוערת, "כמראה הלפידים", בריצה ובכמיהה מלמטה למעלה.

וכל העם ראו והשיגו עין בעין רואים את הנשמע והכל היה מפני קול השופר שקול השופר שהוא מן המצר הוא מקור התענוגים וממנו נמשך מים ואש שהם הפכים כו' כנ"ל:

וכל העם ראו והשיגו [זאת] עין בעין, "רואים את הנשמע". כל זה היה בגלל קול השופר: קול השופר, שהוא "מן המצר", הוא מקור התענוגים, וממנו נמשכים מים ואש, שהם הפכים וכו', כפי שהוזכר לעיל.

25 ואת ההר עשן. הנה עשן הוא ע"י שנאחז האור בדבר גשמי שיש בו יסוד העפר.

"וההר עשן". עשן נוצר כאשר אש נאחזת בדבר גשמי שיש בו יסוד העפר.

וכך ע"ד משל התהפכות נפש הבהמית שמנוגה לסטרא דקדושה נקרא בשם עשן. וטבע העשן שעולה כשמתקרב לאש מדליק ומאחז את האש בדבר שהעשן יוצא ממנו.

כך גם, בדרך משל, הפיכת הנפש הבהמית שמנוגה לצד הקדושה נקראת "עשן". טבעו של העשן הוא לעלות; כשהוא מתקרב לאש, הוא מצית אותה וגורם לה להיאחז בדבר שממנו העשן יוצא.

26 וכך ע"י ההר עשן נעשה המשכת קולות ולפידים שהם בחי' רצוא ושוב דסטרא דקדושה כנ"ל.

כך גם, באמצעות "ההר עשן", נמשכת בחינת ה"קולות" וה"לפידים", שהם בחינות ה"רצוא" וה"שוב" של צד הקדושה, כנזכר לעיל.

וירא העם וינעו. הנה העם האמור למעלה ברישיה דקרא וכל העם רואים וגו' קאי על ישראל.

"וירא העם וינעו". והנה, העם שנזכר למעלה, בתחילת הפסוק, "וכל העם רואים" וגו', הם ישראל.

אבל סיפא דקרא וירא העם וינעו קאי על ערב רב שלא היו רואים את הקולות רק ויעמדו מרחוק.

אבל סוף הפסוק, "וירא העם וינעו", מוסב על הערב רב, שלא ראו את הקולות אלא רק "ויעמדו מרחוק".

27 וביאור ענין זה הנה קולות הם המשכות מאור א"ס ב"ה. דהיינו מה שאור א"ס ב"ה שורה ומתגלה במה

שבטל אליו ית'. ובטול זה מפני מה שמתפעל הנפש מקרב איש ולב עמוק.

ביאור העניין: ה"קולות" הם המשכות מאור אין סוף, ברוך הוא; כלומר, אור אין סוף, ברוך הוא, שורה ומתגלה במה שבטל אליו יתברך. ביטול זה נובע מכך שהנפש מתעוררת "מקרב איש ולב עמוק".

28 ולהיות הנפש בחיי נברא ובעל גבול ותתפעל מא"ס ב"ה שאינו בבחי' גבול ולית מחשבה תפיסא ביה כלל הרי זה בחיי קול והמשכה מא"ס ובלי גבול לבחי' גבול.

וכאשר הנפש, שהיא נברא ובעלת גבול, מתעוררת מן האין סוף ברוך הוא, שאינו מוגבל וש"אין מחשבה תופסת בו" כלל — הרי זו בחינה של "קול" והמשכה מן האין-סוף והבלתי-מוגבל אל הגבול.

אבל ערב רב לא היה בהם כח והתפעלות זו מהתכונות בגדולת א"ס ב"ה בעצמו כביכול.

אבל לערב רב לא היה כוח והתעוררות זו, הבאים מהתכונות בגדולת האין סוף ברוך הוא עצמו, כביכול.

וכמו עד"מ שעיקר התפעלות שלהם הוא שמתפעלים מהליכת הגלגלים וגדלם וגבהם שיעור גדול כל כך ואין זה אלא בחיי יש

לדוגמה, עיקר ההתפעלות שלהם היה מן התנועה של הגלגלים ומגודלם ומגובהם, שהם עצומים כל כך; אך אין זו אלא בחינת יש.

אבל מבחי' א"ס ב"ה שאין לו סוף וכו' לא נמשך להם התפעלות כלל. ולכן אמרו ערב רב אלהים אשר ילכו לפנינו שיראוהו בעין גשמי:

אבל מן הבחינה של האין סוף ברוך הוא, שאין לו סוף וכו', לא נמשכה אליהם כל התעוררות. לכן אמרו ערב רב: "אלהים אשר ילכו לפנינו", כדי שיראו אותו בעין גשמית.

29 ובזה יובן מה שאמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] על המזיקין שאלמלא ניתן רשות לעין כו'. ואעפ"כ [ואף על

פי כן] אין עושים כלום מפני מורא שמים. וכדאיתא בגמרא אלמלא מכרזי עלך ברקיע כו'.

בכך יובן מה שאמרו חז"ל על המזיקים: "אילו ניתנה רשות לעין" וכו'. ואף על פי כן אין הם עושים דבר, מפני יראת שמים, כפי שמובא בגמרא: "אילו לא הוכרז עליך ברקיע" וכו'.

ומאחר שיש להם מורא שמים כל כך עד שלא יוכלו לעבור את פי ה' הרי בחינה זו גדולה משל אדם שהוא בעל בחירה וא"כ למה נקראו מזיקין.

ומכיוון שיש להם יראת שמים גדולה כל כך, עד שאינם יכולים לעבור על פי ה', הרי שבחינה זו גדולה מזו של האדם, שהוא בעל בחירה חופשית. ואם כן, מדוע הם נקראים "מזיקים"?

אך הענין שזהו כלל גדול שעיקר ההפרש בין סטרא דקדושה ובין קליפה וסטרא אחרא שהמלאכים ונשמות דסטרא דקדושה יש להם בטול מהמשכת אור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו כביכול.

אך העניין הוא שזהו כלל גדול: עיקר ההבדל בין צד הקדושה ובין קליפה וסטרא אחרא הוא שלמלאכים ולנשמות שבצד הקדושה יש ביטול הנובע מהמשכת אור אין סוף ברוך הוא עצמו ובכבודו, כביכול.

30 ולכן בטול המלאכים גדול עד למאד שתפול עליהם אימתה ופחד אשר לא יוכלו שאת כי המשכה זו מאור א"ס ב"ה עצמו היא אצלם בבחי' גילוי.

לכן ביטול המלאכים גדול עד מאוד, עד ש"אימה ופחד נופלים עליהם", והם אינם יכולים לשאת זאת; שכן המשכה מאור אין סוף ברוך הוא עצמו מתגלה להם.

משא"כ הקליפות וסטרא אחרא יניקתם ואחיזתם מעלמא דפרודא שאין המשכת אור א"ס ב"ה שורה ומתגלה בהם כלל בבחי' א"ס שהרי תופסים מקום דקרו ליה אלהא דאלהיא.

לא כך הדבר אצל הקליפות והסטרא אחרא: יניקתן ואחיזתן הן מעולם הפירוד, ושם המשכה מאור אין סוף ברוך הוא אינה שורה ואינה מתגלה בהן כלל בבחינת אין סוף; שהרי הן תופסות מקום, כמו שאומרים עליו: "אלוה האלוהים".

31 ועל זה נאמר מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור שכל עולמות עליונים מקבלים מבחי' מלכותו ית'

על כך נאמר: "מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור": כל העולמות העליונים מקבלים מבחינת מלכותו יתברך,

שממליכים אותו ומלכותו קבלו עליהם ברצון לכך חל עליהם שם מלוכה כמו במלך בשר ודם שנק' מלך שכאשר בני המדינה המליכוהו עליהם.

שהם ממליכים אותו ומקבלים עליהם ברצון את מלכותו; לכן חל עליהם השם "מלכות". כך גם מלך בשר ודם נקרא מלך כאשר בני המדינה ממליכים אותו עליהם.

משא"כ בכל דור ודור שהם עלמא דפרודא לא יחול עליהם שם מלוכה אלא ממשלה שהוא בעל כרחם. אך לא כך ב"כ דור ודור", שהם עולם הפירוד: עליהם לא חל השם "מלכות", אלא "ממשלה", שהיא בעל כורחם.

32 וזהו ומברכים אותך יתברך שמך בפי כל חי פ"י שאנחנו בני ישראל מברכים וממשיכים אותך ממש

וזהו "ומברכים אותך, יתברך שמך בפי כל חי". כלומר, אנחנו, בני ישראל, מברכים וממשיכים אותך ממש,

דהיינו המשכת אור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו יתברך וברכה והמשכה זו היא בקולות דהיינו בתורה שניתנה בה' קולות ה' המשכות.

כלומר, ממשיכים את אור אין סוף ברוך הוא בעצמו ובכבודו יתברך. וברכה והמשכה זו נעשית באמצעות ה"קולות", כלומר באמצעות התורה, שניתנה בחמישה קולות — חמש המשכות.

הגם שהתורה מלובש' בענייני' [בעניינים] גשמיים וגם אנחנו מלובשים בגוף הגשמי הנה לפניו יתברך כחשכה כאורה.

אף שהתורה מלובשת בעניינים גשמיים, וגם אנחנו מלובשים בגוף גשמי, לפניו יתברך "כחשכה כאורה".

וכל היושב ושונה הקב"ה שונה כנגדו כו'. ודברי אשר שמת' בפ'ך ויתברך שמו בפי כל חי ששאר כל חי מברכים רק שמך בלבד:

ו"כל היושב ושונה, הקדוש ברוך הוא שונה כנגדו" וכו'. וכן "ודברי אשר שמת' בפ'ך". ו"יתברך שמו בפי כל חי" — שכן כל שאר בעלי החיים מברכים רק את שמך בלבד.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/torah-ohr/yisro/10/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק